

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК

Визначаючи тенденції розвитку та прогнозуючи перспективи удосконалення бібліотеки як закладу культури, необхідно враховувати нову ситуацію, що склалася в сучасному суспільстві. Безпосередній вплив на розвиток бібліотеки як закладу культури здійснюють такі суспільні явища і процеси, як гуманізація, демократизація, національне відродження, створення правової держави.

Сучасний стан політичних та соціально-економічних трансформацій позначився на роботі бібліотеки як складний період зміни пріоритетів, адаптації до ринкового середовища, засвоєння інноваційних технологій, становлення книгозбірні у ролі виробника бібліотечно-інформаційних продуктів та послуг, визначив нову модель функціонування, систему цінностей та нові орієнтири в організації діяльності бібліотеки як закладу культури.

*Сіра О. А.,
аспірант КНУКіМ*

Зміни в уявленнях про завдання бібліотеки, її місце та роль в інфраструктурі суспільства (культурній, науковій, освітній, інформаційній) обумовили вираження бібліотеки як складної соціокультурної системи, діяльність якої спрямована на залучення користувачів до знань, до сучасного інформаційного потоку, до традицій культури, вітчизняного та світового культурного досвіду.

Урізноманітнення соціальних функцій бібліотеки, їх структурної взаємодії тісно пов'язане з удосконаленням форм і методів соціально-культурної діяльності в бібліотеках, яким передбачається введення сучасних соціально-культурних та дозвіллевих технологій для якісної реалізації інтересів та запитів користувачів.

Одним із перспективних напрямів розвитку бібліотеки як закладу культури може стати інтеграція зусиль різних закладів культури: театрів, музеїв, ЗМІ тощо, завдяки яким будуть задовольнятися інтереси та потреби різних груп користувачів. Наприклад, театр міг би стати своєрідним клубом за інтересами, у якому глядачі-користувачі мали б можливість зустрітися з кіно- і театральними діячами, брати участь в обговоренні творів мистецтва. Клуби любителів кіно, театру, музеїв, які виникають з ініціативи "знизу", стають своєрідним комунікативним простором, удосконалюючи соціально-культурну діяльність бібліотеки. Тому важливим напрямом діяльності сучасної бібліотеки як закладу культури має стати дослідження та вивчення потреб та інтересів користувачів, динамічне впровадження інноваційних форм соціально-культурної діяльності з урахуванням потреб, запитів та інтересів користувачів.

Бажано, щоб архітектурні рішення надавали можливість бібліотеці працювати як поліфункціональному закладу культури, легко трансформуватися для проведення різних форм соціально-культурної діяльності; мали в своєму арсеналі не лише приміщення для зберігання документно-інформаційних ресурсів, а й приміщення для рекреації, відпочинку, дозвілля, спілкування, сценічні майданчики для аматорської творчості, комп'ютерні зали, різноманітні зрутки – музичні, художні тощо.

Престиж бібліотеки удосконалюється шляхом позиціонування її як поліфункціонального закладу культури, який забезпечує не лише інформаційні потреби, а й здійснює усі види соціально-культурної діяльності, сприяє розвитку творчих здібностей, морально-етичних якостей та організації дозвілля, відпочинку та розваг.

Для того, щоб впевнено працювати у складних соціально-економічних умовах, бібліотеки мають не лише організувати соціокультурні заходи, а й здійснювати постійні комунікації з різними групами користувачів, використовувати рекламу та публік рілейшнз. За допомогою PR можна підтримувати доброзичливі взаємовідносини між бібліотекою і суспільством. З цією метою у бібліотеках доцільно формувати, підтримувати і вивчати громадську думку, відповідну до репутації закладу; аналізувати тенденції розвитку відносин між бібліотекою і суспільством; налагоджувати співробітництво із ЗМІ, використовувати їх для популяризації бібліотеки.

Критеріями оцінювання якості перспективи розвитку бібліотеки як закладу культури мають бути: корисність і відповідність запитам користувачів; акту-

альність та якість послуг; інформативність та змістовність заходів; сучасність методів, форм і способів культурного обслуговування користувачів; високий естетичний рівень тощо. Отже, для якісного та ефективного функціонування бібліотеки як закладу культури необхідно, щоб послуги відповідали вимогам сьогодення, вчасно і якісно задовольняли запити користувачів, були соціально значущими, актуальними, інформативними та змістовними; передбачали використання сучасних методів і форм; впливали на формування культурного розвитку користувачів.

Для розвитку бібліотеки як закладу культури необхідно:

- виявляти інтереси та потреби користувачів в послугах бібліотеки (їх адресність та орієнтованість на конкретні групи користувачів; урізноманітнення соціально-культурних, бібліотечно-інформаційних послуг, підвищення рівня комфорту в обслуговуванні користувачів бібліотеки; забезпечення бібліотеки сучасним технічним обладнанням; запровадження інноваційних послуг);
- забезпечувати доступність послуг для всіх категорій користувачів шляхом розширення межі бібліотечної діяльності, створювати необхідні умови для доступу різних соціальних груп користувачів;
- підтримувати престиж діяльності бібліотеки: формувати сприятливий імідж бібліотеки як закладу культури, підвищувати статус соціально-культурної діяльності в системі цінностей українців, організовуючи різноманітні за формою та змістом соціокультурні програми та проекти;
- підвищувати ефективність управління процесами в сфері культури: налагоджувати зв'язки між закладами культури та вузами, які здійснюють підготовку фахівців для закладів культури, запроваджувати позитивний досвід управління бібліотекою як закладом культури, оформлювати сучасну систему підвищення кваліфікації працівників культури, підвищувати якість бібліотечних послуг та залучати до соціокультурної сфери недержавні джерела фінансування;
- моделювати послуги бібліотеки в соціально-культурній сфері для всіх груп користувачів: здійснювати соціологічні дослідження, спрямовані на вивчення інтересів та запитів користувачів, урізноманітнювати бібліотечні програми та проекти розвитку, підносити рівень обслуговування користувачів;
- підвищувати просвітницьку роль соціокультурної діяльності: збільшувати кількість заходів, спрямованих на роботу з різними групами користувачів, налагоджувати партнерство між соціокультурними, освітніми закладами, створювати навчальні, культурно-просвітницькі програми для різних категорій користувачів.